

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ԳՈՐԾԻ ԵՆԹԱԿԱՅՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՎԵՃԸ ԼՈՒԾԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

9 դեկտեմբերի 2025 թվական

ք. Երևան

ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի նախագահ Լիլիթ Թադևոսյանս, ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի վարչական պալատի նախագահ Հովսեփ Բեդկյանս, ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի հակակոռուպցիոն պալատի նախագահ Արթուր Դավթյանս, ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական պալատի նախագահ Գոռ Հակոբյանս, ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի քրեական պալատի նախագահ Համլետ Ասատրյանս, նիստում ուսումնասիրելով թիվ ՎԴ5/0103/05/25 գործի ենթակայությունը որոշելու նպատակով այն ՀՀ Վճռաբեկ դատարան ուղարկելու վերաբերյալ ՀՀ Շիրակի մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանի՝ 2025 թվականի նոյեմբերի 19-ի որոշումը,

Պ Ա Ր Զ Ե Ց Ի Ն Ք

Գործի դատավարական նախապատմությունը.

1. ՀՀ Շիրակի մարզի Գյումրի համայնքի ավագանու անունից 2025 թվականի փետրվարի 7-ին հայցադիմում է ներկայացվել ՀՀ վարչական դատարան ընդդեմ ՀՀ Շիրակի մարզի Գյումրի համայնքի ղեկավարի՝ Գյումրու քաղաքապետի՝ 2011 թվականի հունիսի 10-ի թիվ 2386-Ա որոշման առոչինչ լինելը ճանաչելու և հետևանքները վերացնելու պահանջի մասին:

2. ՀՀ վարչական դատարանի՝ 2025 թվականի հոկտեմբերի 30-ի որոշմամբ գործը վերահասցեագրվել է ՀՀ Շիրակի մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանին:

3. ՀՀ Շիրակի մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանի՝ 2025 թվականի նոյեմբերի 19-ի որոշմամբ գործի ենթակայությունը որոշելու նպատակով այն ուղարկվել է ՀՀ Վճռաբեկ դատարան:

4. Գործը ՀՀ Վճռաբեկ դատարանում ստացվել է 2025 թվականի դեկտեմբերի 1-ին:

Ենթակայության վերաբերյալ վեճի լուծման համար էական նշանակություն ունեցող փաստական հանգամանքները.

5. Հղում կատարելով «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքի 20-րդ հոդվածին, 24-րդ հոդվածի 1-ին մասին, ՀՀ վարչական դատավարության օրենսգրքի 3-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին կետին, 2-րդ մասին, 10-րդ հոդվածի 1-ին մասին, 78-րդ հոդվածի 2-րդ մասին, 81-րդ հոդվածի 1-ին մասին, ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 18-րդ հոդվածի 21-րդ հոդվածին, 463-465-րդ հոդվածներին, ՀՀ հողային օրենսգրքի 63-րդ հոդվածին, 67-րդ հոդվածի 1-ին, 3-րդ մասերին, ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 128-րդ հոդվածի 1-ին մասին, 163-րդ հոդվածի 1-ին, 2-րդ մասերին, 129-րդ հոդվածի 1-ին, 2-րդ մասերին, 463-րդ հոդվածի 1-ին և 2-րդ մասերին, ինչպես նաև ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի՝ 2011 թվականի հուլիսի 27-ի թիվ ԵԱԲԴ/0433/02/11, 2015 թվականի դեկտեմբերի 28-ի թիվ ԼԴ/0435/02/13 և 2023 թվականի օգոստոսի 3-ի թիվ ԿԴ/3359/02/21 գործերով արտահայտած իրավական դիրքորոշումներին՝ ՀՀ վարչական դատարանը 2025 թվականի հոկտեմբերի 30-ի որոշմամբ գործը վերահասցեագրել է ՀՀ Շիրակի մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանին՝ հետևյալ պատճառաբանությամբ. «(...) [Հ]այցադիմումով ներկայացված հիմնական պահանջը վերաբերում է ՀՀ Շիրակի մարզի Գյումրու քաղաքապետի 10.06.2011 թվականի թիվ 2386-Ա որոշման առոչինչ լինելը ճանաչելուն, որպիսի որոշումն իր հերթին վերաբերում է համայնքային սեփականություն հանդիսացող հողամասի օբյարման աճուրդում հաղթած անձին»

նույն հողամասը հանձնելուն, այսինքն՝ փաստացի այն կազմում է աճուրդի անցկացման գործընթացի ամփոփման մասնիկ:

Հաշվի առնելով, որ համայնքային հողամասերի օրարման աճուրդի շուրջ ծագած իրավահարաբերությունները կրում են մասնավոր բնույթ՝ Դատարանը գրնում է, որ այդ գործընթացի արդյունքների ամփոփմանն ուղղված (այդ թվում՝ գույքը հաղթող մասնակցին հանձնելու) իրավահարաբերությունները նույնպես մասնավոր բնույթի են, հետևաբար պետք է փաստել, որ հիմնական պահանջով Դատարանի առջև բարձրացված վեճն ամբողջությամբ ծագել է ոչ թե հանրային իշխանական լիազորություններով օժտված վարչական մարմնի կողմից հանրային շահի իրացման առնչությամբ որևէ հարցի կարգավորման կապակցությամբ, այլ մասնավոր իրավունքի ոլորտում՝ իրավահավասար սուբյեկտների կողմից պայմանագիր կնքելու (սակարկություններ կազմակերպելու) առնչությամբ:

Ողջ ասվածի համարեքստում Դատարանը ներքին համոզմունք է ձևավորում առ այն, որ սույն գործը, որի լուծման արդյունքում կարող են վերականգնվել հայցվորի ենթադրյալ խախտված իրավունքները, բխում է ոչ թե հանրային, այլ մասնավոր իրավահարաբերություններից, քանի որ գործի հիմքում դրված և Դատարանի քննությանը վերապահված վեճը թեև ֆորմալ առումով ձևակերպված է հանրային իշխանական լիազորություններով օժտված սուբյեկտի դեմ, այդուհանդերձ, բովանդակային առումով ամբողջովին վերաբերում է իրավահավասար սուբյեկտների միջև իրենց քաղաքացիական իրավունքների իրացման (սակարկությունների միջոցով պայմանագրի կնքման) կապակցությամբ ծագած վեճի լուծմանը, ինչը որևիցե կերպ կապված չէ հանրային իշխանական լիազորություններով օժտված սուբյեկտի կողմից իր իշխանական-կարգադրիչ գործունեության իրականացման հետ, չունի հանրային բնույթ, ուստի ենթակա է լուծման մասնավոր իրավունքի նորմերի շրջանակում:

Ամփոփելով վերոգրյալը՝ Դատարանը գրնում է, որ սույն վեճը չի ծագում հանրային իրավահարաբերություններից, ուստի դրա հիման վրա հարուցված գործը ընդդարյալ չէ ՀՀ վարչական դատարանին և ենթակա է վերահասցեագրման առաջին արյանի ընդհանուր իրավասության համապատասխան դատարան:

Ինչ վերաբերում է գործով ներկայացված ածանցյալ պահանջներին, Դատարանն արձանագրում է, որ հիմնական պահանջի վերահասցեագրման պարագայում դրանցից ածանցվող պահանջները ևս ենթակա են վերահասցեագրման»¹:

6. Հղում կատարելով ՀՀ Սահմանադրության 61-րդ հոդվածի 1-ին մասին, 63-րդ հոդվածի 1-ին մասին, «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» ՀՀ սահմանադրական օրենքի 20-րդ հոդվածին, 24-րդ հոդվածի 1-ին մասին, ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 3-րդ հոդվածի 1-ին մասին, 12-րդ հոդվածի 1-ին և 2-րդ մասերին, 18-րդ հոդվածի 1-ին ու 2-րդ մասերին, 26-րդ հոդվածի 2-րդ մասին, 41-րդ հոդվածի 2-րդ մասին, 49-րդ հոդվածի 4-րդ մասին, ՀՀ վարչական դատավարության օրենսգրքի 3-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին կետին և նույն հոդվածի 3-րդ մասին, 10-րդ հոդվածի 1-ին մասին, 11-րդ հոդվածի 1-ին, 2-րդ ու 3-րդ մասերին, «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին և 2-րդ կետերին, 19-րդ հոդվածին, 53-րդ հոդվածի 1-ին մասին, «Տեղական ինքնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 1-ին ու 3-րդ մասերին, 18-րդ հոդվածի 1-ին մասին, ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 128-րդ հոդվածի 1-ին և 2-րդ կետերին, 129-րդ հոդվածի 2-րդ կետին՝ ՀՀ Շիրակի մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանը 2025 թվականի նոյեմբերի 19-ի որոշմամբ գտել է, որ սույն գործը ենթակա չէ ՀՀ Շիրակի մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանին և այդ առնչությամբ դիմել է Վճռաբեկ դատարան՝ նշելով հետևյալը. «(...) Սույն գործով, որպես հայցի փաստական հիմք, հայցվորը վկայակոչել է այն հանգամանքը, որ ՀՀ Շիրակի մարզի դատարանագության առաջարկության համաձայն՝ Գյումրու համայնքապետարանի պաշտոնապարտ անձանց կողմից շահադիտական նպատակով իրենց պաշտոնական դիրքը ծառայության շահերին հակառակ օգտագործելու, էական վնաս առաջացնելու դեպքի առթիվ հարուցվել է քրեական գործ, որի ընթացքում պարզվել է, որ Գյումրի համայնքի ղեկավարը, հանդիսանալով պաշտոնապարտ անձ, և հարկապես իմանալով, որ Գյումրի

¹ Տե՛ս դատական գործը, հատոր 2-րդ, թերթեր 60-67:

քաղաքի ■■■■■■■■■■ հողամասը 07.04.2005թ-ին հաստատված Գյումրի քաղաքի գլխավոր հարակազմի համաձայն՝ ընդգրկված է ՀՀ հողային օրենսգրքի 60-րդ հոդվածով օգտարելն արգելված հողամասերի սահմանված քաղաքացիներին և իրավաբանական անձանց սեփականության իրավունքով շարքում, Գյումրու քաղաքապետարանի քաղաքաշինության բաժնի պետի օժանդակությամբ ..., որից հետո՝ 2011 թվականի հունիսի 10-ին, պաշտոնական դիրքն օգտագործելով ծառայության շահերին հակառակ, անձնական այլ շահագրգռվածությունից ելնելով, հիշյալ՝ 941.436 ՀՀ դրամ կադաստրային արժեքով հողամասը սեփականության իրավունքով, թիվ 2386-Ա որոշմամբ հանձնել է Ա.Գ.-ին՝ անհատական բնակելի տուն կառուցելու նպատակով, այդ կերպ համայնքի շահերին պարճառելով էական վնաս:

(...)

Դատարանն արձանագրում է, որ սույն գործով կողմերը՝ հայցվորը և պատասխանողը, հանդիսանում են տեղական ինքնակառավարման մարմիններ: ՀՀ Շիրակի մարզի Գյումրու համայնքի ավագանին, հանդիսանալով Գյումրի համայնքի տեղական ինքնակառավարման մարմին, սույն գործով հայցը ներկայացրել է «Տեղական ինքնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքով իրեն պարվիրակված լիազորությունների իրականացման շրջանակում, այն է՝ ղեկավարի կողմից իր լիազորությունների իրականացման նկատմամբ վերահսկողություն իրականացնելու և համայնքի ղեկավարի՝ ՀՀ Սահմանադրությանը, օրենքներին և համայնքի ավագանու որոշումներին հակասող որոշումներն անվավեր ճանաչելու լիազորության իրականացման շրջանակներում:

(...) ՀՀ Շիրակի մարզի Գյումրու համայնքի ղեկավարի՝ Գյումրու քաղաքապետի վերը նշված որոշումն առոչինչ լինելը ճանաչելու վերաբերյալ պահանջն առաջացել է այնպիսի իրավահարաբերությունից, որի բովանդակությունը կազմում է հանրային իշխանական լիազորություններով օժտված սուբյեկտի՝ Գյումրու համայնքապետարանի կողմից՝ օրենսդրությամբ սահմանված արգելքի գոյության պայմաններում համայնքային սեփականություն

հանդիսացող հողամասերի աճուրդով իրացնելուն և այն աճուրդում հաղթող անձին հանձնելուն:

Բացի այդ, Դատարանն արձանագրում է, որ սույն գործով հայցվորը հայցի փաստական հիմքում չի վկայակոչել որևէ փաստ, որով կարձանագրվեր աճուրդի անցկացման օրենքով նախատեսված ընթացակարգի խախտում, չի վիճարկել բուն աճուրդի անցկացման որևէ գործընթացի խախտում: Փաստական հանգամանքներում վկայակոչելով վիճելի հողատարածքը ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձանց օգուտման ենթակա չլինելու հանգամանքը և այդ հանգամանքը Գյումրու համայնքի ղեկավարի կողմից հաշվի չառնելու, պաշտոնական դիրքը ծառայության շահերին հակառակ օգտագործելու միջոցով իրականացված ոչ իրավաչափ վարչարարությունը, վիճարկել է վարչարարության արդյունքում հողամասը աճուրդում հաղթող անձին հանձնելու փաստի վերաբերյալ ընդունված վարչական ակտը: Ընդ որում, նշված որոշումը կայացնելիս Գյումրու համայնքի ղեկավարը հանդես է եկել որպես հանրային իշխանական լիազորություններով օժտված մարմին, ով իրավասություն ունի հողամասը հանձնելու վերաբերյալ որոշում կայացնելու, իսկ նման որոշում կայացնելու լիազորությունն օրենսդրությամբ չի կարող վերապահվել որևէ քաղաքացիաիրավական մասնավոր սուբյեկտի:

(...)

Տվյալ դեպքում, հայցվորը վիճարկում է ոչ թե վարչարարության արդյունքում կայացված աճուրդը, այլ համայնքի ղեկավարի գործողությունը՝ որպես ոչ իրավաչափ վարչարարություն: Դատարանին խնդրել է առոչինչ ճանաչել այնպիսի մի որոշում, որը ըստ հայցվորի՝ հանդիսանում է ոչ իրավաչափ վարչարարության արդյունք՝ վարչական ակտ:

Ամբողջ վերոգրյալը վկայում է այն մասին, որ սույն գործով վեճը հանրային իրավահարաբերություններից բխող վեճ է:

(...)

Վերոգրյալի հիման վրա Դատարանը գնում է, որ Գյումրու քաղաքապետի 10.06.2011թ. թիվ 2386-Ա որոշումը «Վարչարարության հիմունքների և վարչական

վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 53-րդ հոդվածի խմաստով հանդիսանում է վարչական ակտ, իսկ վարչական ակտի իրավաչափությունը գնահատման է ենթակա ՀՀ վարչական դատարանում, ուստի սույն գործով ներկայացված պահանջները ենթակա են քննության ՀՀ վարչական դատարանում²:

Սույն որոշման հիմնավորումները և եզրահանգումը.

7. Սույն գործով բարձրացված իրավական հարցը հետևյալն է. *հիմնավոր է արդյո՞ք ՀՀ Շիրակի մարզի առաջին արյանի ընդհանուր իրավասության դատարանի հերկությունն այն մասին, որ թիվ ՎԴ5/0103/05/25 գործն ըստ ՀՀ Շիրակի մարզի Գյումրի համայնքի ավագանու հայցի ընդդեմ ՀՀ Շիրակի մարզի Գյումրի համայնքի ղեկավարի, երրորդ անձի՝ ՀՀ կադաստրի կոմիտե, Ա.Գ., Ա.Հ.՝ Գյումրու քաղաքապետի 2011 թվականի հունիսի 10-ի թիվ 2386-Ա որոշման առոչինջ լինելը ճանաչելու և հերկանքները վերացնելու պահանջի մասին, ենթակա չէ ՀՀ Շիրակի մարզի առաջին արյանի ընդհանուր իրավասության դատարանին:*

8. «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» ՀՀ սահմանադրական օրենքի 2-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ «Մասնագիտացված դատարաններն են՝

1) վարչական դատարանը. (...):

Նույն օրենքի 20-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ «Առաջին արյանի ընդհանուր իրավասության դատարանը քննում է դատական կարգով քննության ենթակա բոլոր գործերը, բացառությամբ մասնագիտացված դատարանների ենթակայությանը վերապահված գործերի»:

Նույն օրենքի 24-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ «Վարչական դատարանին են ենթակա Հայաստանի Հանրապետության վարչական դատավարության օրենսգրքով նախատեսված գործերը»:

ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 18-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ «Քաղաքացիական գործերը ենթակա են քննության առաջին արյանի դատարանում, բացառությամբ «Մասնկության մասին» Հայաստանի

² Տե՛ս դատական գործը, հատոր 2-րդ, թերթեր 75-78:

Հանրապետության օրենքով նախատեսված դեպքերի և հակակոռուպցիոն դատարանին ենթակա գործերի»:

Նույն հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ «Քաղաքացիական են համարվում իրավունքի մասին վեճի հետ կապված բոլոր գործերը, բացառությամբ Հայաստանի Հանրապետության վարչական դատարանի (...) կամ Սահմանադրական դատարանի իրավասությանը վերապահված գործերի»:

ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 26-րդ հոդվածի համաձայն՝ «(...) 2. Դատարանը յոթնօրյա ժամկետում որոշում է կայացնում վարչական դատարանից վերահասցեագրված հայցադիմումը վարույթ ընդունելու կամ գործը Վճռաբեկ դատարան ուղարկելու մասին, եթե համաձայն չէ գործի ենթակայությանը:

(...)

6. Սույն հոդվածի 2-րդ և 3-րդ մասերով նախատեսված դեպքերում Վճռաբեկ դատարանի նախագահը և Վճռաբեկ դատարանի բոլոր պալատների նախագահները գործը Վճռաբեկ դատարանում սրանալու պահից տասնօրյա ժամկետում որոշում են գործի ենթակայությունը:

7. Սույն հոդվածի 6-րդ մասով նախատեսված որոշումն ընդունելու համար Վճռաբեկ դատարանի նախագահը հրավիրում է նիստ՝ իր և Վճռաբեկ դատարանի բոլոր պալատների նախագահների մասնակցությամբ, որն իրավագոր է, եթե դրան մասնակցում են նիստին մասնակցելու իրավունք ունեցող բոլոր անձինք:

8. Սույն հոդվածի 6-րդ մասով նախատեսված որոշումն ընդունվում է նիստին ներկա անձանց ընդհանուր թվի ձայների մեծամասնությամբ: Քվեարկելիս ձեռնպահ մնալ չի թույլատրվում: Որոշմանը կողմ քվեարկած դատավորների կազմից և նրանց կողմից որոշված դատավորը կազմում է որոշման նախագիծը:

9. Սույն հոդվածով սահմանված կարգով որոշված դատարանը համարվում է իրավասու դատարան:

10. Սույն հոդվածի 6-րդ մասով սահմանված կարգով գործի ենթակայությունը սահմանելու մասին որոշում կայացվելու դեպքում չի կարող վերաքննիչ բողոք քերվել սույն օրենսգրքի 365-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 11-րդ կետի հիմքով այն

պարճառաքանությանը, որ գործը ենթակա չի եղել քննության քաղաքացիական դատավարության կարգով»:

ՀՀ վարչական դատավարության օրենսգրքի 3-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ «Վարչական դատարան կարող են դիմել նաև պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմինները կամ պաշտոնապար անձինք՝ ընդդեմ վարչական մարմնի, եթե համարում են, որ այդ մարմնի վարչական ակտով, գործողությամբ կամ անգործությամբ խախտվել կամ անմիջականորեն կարող են խախտվել պետության կամ համայնքի այն իրավունքները, որոնց պաշտպանության լիազորությունը դրված է իրենց վրա, եթե այդ վեճը ենթակա չէ լուծման վերադատության կարգով»:

ՀՀ վարչական դատավարության օրենսգրքի 10-րդ հոդվածի 1-ին մասի 2-րդ կետի համաձայն՝ «Վարչական դատարանին ընդդարյա են հանրային իրավահարաբերություններից ծագող բոլոր գործերը, ներառյալ՝ վարչական մարմինների միջև այն վեճերը, որոնք ենթակա չեն լուծման վերադատության կարգով (...)»:

9. Վճռաբեկ դատարանը, ՀՀ գլխավոր դատախազությունն ընդդեմ ՀՀ Կուրայքի մարզպետարանի, Զարիկ Գարուշի Գևորգյանի, երրորդ անձ՝ ՀՀ կադաստրի կոմիտե գործով 2023 թվականի օգոստոսի 3-ի որոշմամբ անդրադառնալով մարզպետի որոշման հիման վրա պետական սեփականություն հանդիսացող հողերի օտարման աճուրդն անվավեր ճանաչելու պահանջի մասին վեճի՝ հանրային կամ մասնավոր իրավահարաբերություններից ծագելու հարցին, եզրահանգել է. «(...) Վճռաբեկ դատարանը փաստում է, որ սակարկություններ անցկացնելու, դրանց արդյունքում պայմանագրեր կնքելու կամ դրանք անվավեր ճանաչելու և անվավերության հերևանքներ կիրառելու կարգը և հիմքերը սահմանվում և կարգավորվում են քաղաքացիական իրավական նորմերով, իսկ սակարկությունների մասնակիցներն իրավահարաբերության մեջ են մտնում մասնավոր կամքի ինքնավարությամբ, ինչն ինքնին բացառում է սակարկություններին մասնակցող անձանց վարչական կամ իշխանական և ընդհանրապես որևէ ենթակայության ներքո գտնվելու հանգամանքը:

(...)

Վերոգրյալից հետևում է, որ հանրային իշխանական լիազորություններով օժտված սուբյեկտի՝ իրավահարաբերության կողմ լինելը դեռևս չի նշանակում, որ իրավահարաբերությունը հանրային բնույթի է, քանի որ հանրային բնույթը՝ որպես իրավահարաբերության բնութագրիչ, ծավալային առումով ներառում է իրավահարաբերության թե՛ սուբյեկտային կազմը, թե՛ օբյեկտը, թե՛ քովանդակությունը և ի հայտ է գալիս միայն վերոնշյալ երեք տարրերի համակցությամբ: Վարչական մարմինը որոշակի իրավահարաբերության մեջ կարող է ներկայանալ ոչ միայն որպես հանրային իշխանական լիազորություններ կրող մարմին, այլ նաև որպես փոխալ իրավահարաբերության մյուս մասնակիցներին հավասար սուբյեկտ (մասնավոր ինքնավարություն): Ի տարբերություն հարկադիր էլեկտրոնային աճուրդն անվավեր ճանաչելու հայցապահանջի, ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 463-465-րդ հոդվածների հիմքով անցկացվող սակարկություններում որպես սակարկությունների կազմակերպիչ կարող է հանդես գալ գույքի սեփականատերը, իրավունքների տիրապետողը, աշխատանքներ կամ ծառայություններ առաջարկողը, ինչպես նաև այն անձը, ով գործում է սեփականատիրոջ կամ իրավատիրոջ հետ կնքված գրավոր պայմանագրի հիման վրա և հանդես է գալիս նրանց կամ իր անունից»³:

10. Նախորդ կետում վկայակոչված իրավադրույթների վերլուծությունից հետևում է, որ օրենսդիրն առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանին է վերապահել այն բոլոր գործերը, որոնց քնությունը վերապահված չէ մասնագիտացված դատարաններին, այդ թվում վարչական դատարանին: Միևնույն ժամանակ, օրենսդիրը սահմանել է վարչական դատարանի ընդդատության շրջանակը, որում ներառված են հանրային իրավահարաբերություններից բխող վեճերի վերաբերյալ գործերը: Փաստորեն, որևէ դատական գործի՝ վարչական կամ առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության քաղաքացիական դատարանում քննության ենթակա լինելու հարցը որոշվում է՝ հիմք ընդունելով այն

³ Տե՛ս ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի՝ ՀՀ գլխավոր դատախազությունն ընդդեմ ՀՀ Կոտայքի մարզպետարանի, Զարիկ Գարուշի Գևորգյանի, երրորդ անձ՝ ՀՀ կադաստրի կոմիտե գործով 2023 թվականի օգոստոսի 3-ի թիվ ԿԴ/3359/02/21 որոշումը:

իրավահարաբերության բնույթը (մասնավոր կամ հանրային), որից բխող վեճը հանձնվում է դատարանի քննությանը:

Միաժամանակ, ենթակայության կանոններն այն չափանիշներն են, որոնց հիման վրա որոշվում է, թե տվյալ գործով որ դատարանը պետք է իրականացնի արդարադատություն: Այդ չափանիշների հիմքում ընկած է ոչ թե իրավակիրառների սուբյեկտիվ հայեցողությունը, այլ՝ հանրային և մասնավոր իրավահարաբերությունների տարանջատման օբյեկտիվ հատկանիշները, որոնց ուսումնասիրությամբ գործը քննող դատարանը որոշում է տվյալ վեճի ենթակայության հարցը:

11. Սույն գործի նյութերի ուսումնասիրությունից հետևում է, որ.

- ՀՀ Շիրակի մարզի Գյումրի համայնքի ավագանու անունից 2025 թվականի փետրվարի 7-ին հայցադիմում է ներկայացվել ՀՀ վարչական դատարան ընդդեմ ՀՀ Շիրակի մարզի Գյումրի համայնքի ղեկավարի՝ Գյումրու քաղաքապետի՝ 2011 թվականի հունիսի 10-ի թիվ 2386-Ա որոշման առոչինչ լինելը ճանաչելու և հետևանքները վերացնելու պահանջի մասին⁴,

- գործը ՀՀ վարչական դատարանի՝ 2025 թվականի հոկտեմբերի 30-ի որոշմամբ վերահասցեագրվել է ՀՀ Շիրակի մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանին՝ այն հիմքով, որ ներկայացված հիմնական հայցապահանջը վերաբերում է Գյումրու քաղաքապետի 2011 թվականի հունիսի 10-ի թիվ 2386-Ա որոշման առոչինչ լինելը ճանաչելուն, որը վերաբերում է համայնքային սեփականություն հանդիսացող հողամասի օտարման աճուրդում հաղթած անձին նույն հողամասը հանձնելուն, այսինքն՝ փաստացի այդ որոշումը կազմում է աճուրդի անցկացման գործընթացի ամփոփման մասնիկ, իսկ համայնքային հողամասերի օտարման աճուրդի շուրջ ծագած իրավահարաբերությունները կրում են մասնավոր բնույթ, ուստի այդ գործընթացի արդյունքների ամփոփմանն ուղղված (այդ թվում՝ գույքը հաղթող մասնակցին հանձնելու) իրավահարաբերությունները նույնպես մասնավոր բնույթի են⁵,

⁴ Տե՛ս սույն որոշման 1-ին կետը:

⁵ Տե՛ս սույն որոշման 5-րդ կետը:

- ՀՀ Շիրակի մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանը 2025 թվականի նոյեմբերի 19-ի որոշմամբ գտել է, որ հայցվորը հայցի հիմքում չի վկայակոչել աճուրդի անցկացման՝ օրենքով նախատեսված ընթացակարգին առնչվող որևէ խախտում, այլ վկայակոչել է ընդհանրապես վիճելի հողատարածքի՝ ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձանց օտարման ենթակա չլինելու հանգամանքը, որն անմիջականորեն հետևանք է ոչ իրավաչափ վարչարարության, այսինքն՝ սույն գործով պահանջի հիմքը ոչ թե անմիջականորեն վարչարարության արդյունքում կայացված աճուրդը, կամ առուվաճառքի պայմանագիրն անվավեր ճանաչելու վերաբերյալ պահանջն է, այլ՝ համայնքի ղեկավարի գործողությունների վիճարկումը, հետևաբար սույն գործով իրավական վեճը բխում է ոչ թե մասնավոր, այլ հանրային իրավահարաբերություններից⁶:

12. Նախորդ կետում մեջբերված փաստական հանգամանքները գնահատելով սույն որոշման 8-9-րդ կետերում վկայակոչված իրավադրույթների և արտահայտված իրավական դիրքորոշումների լույսի ներքո՝ հարկ է նշել, որ սույն գործով ներկայացված հիմնական պահանջն առնչվում է Գյումրու քաղաքապետի՝ 2011 թվականի հունիսի 10-ի թիվ 2386-Ա որոշման (որը վերաբերում է Գյումրի համայնքի սեփականություն հանդիսացող՝ ■■■■■ փողոց, ■■■■ հասցեում գտնվող 758.0քմ մակերեսով հողատարածքն աճուրդում հաղթող ճանաչված Ա.Գ.-ին սեփականության իրավունքով հանձնելուն), առաջին լինելը ճանաչելուն, որպիսի պահանջը հայցվորը հիմնավորում է այն փաստարկներով, որ աճուրդով վաճառված վեճի առարկա հողամասն ընդգրկված է եղել ՀՀ հողային օրենսգրքի 60-րդ հոդվածով սահմանված՝ օտարման ոչ ենթակա հողամասերի ցանկում և դրա օտարումն արգելված է եղել օրենքով:

Հարկ է նշել, որ չնայած նրան, որ հայցի առարկան ձևական առումով համապատասխանում է ՀՀ վարչական դատավարության օրենսգրքի 69-րդ հոդվածի 2-րդ մասով նախատեսված ճանաչման հայցատեսակին, նշված հայցատեսակով հայցի առարկան ՀՀ վարչական դատարանի քննության առարկա կարող է դառնալ միայն այն դեպքում, երբ կողմերի միջև առաջացած վեճը ծագած

⁶ Տե՛ս սույն որոշման 6-րդ կետը:

լինի հանրային իրավահարաբերություններից, քանի որ ՀՀ վարչական դատարանին ենթակա են միայն հանրային իրավահարաբերություններից ծագող գործերը: Ուստի, անկախ հայցվորի կողմից ՀՀ վարչական դատավարության օրենսգրքով նախատեսված հայցատեսակներից որևէ մեկին համապատասխան ձևակերպված պահանջի ներկայացմանը, վեճը չի կարող ՀՀ վարչական դատարանի քննության առարկա դառնալ, եթե այն չի բխում հանրային իրավահարաբերություններից:

Մինչդեռ, հիմք ընդունելով ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի՝ 2023 թվականի օգոստոսի 3-ի թիվ ԿԴ/3359/02/21 որոշմամբ արտահայտած իրավական դիրքորոշումը, ըստ որի՝ պետական սեփականություն հանդիսացող հողերի օտարման աճուրդի շուրջ ծագած իրավահարաբերությունները կրում են մասնավոր բնույթ, ըստ այդմ՝ այդ գործընթացի արդյունքների ամփոփման իրավահարաբերությունները նույնպես մասնավոր բնույթի են, հետևաբար սույն գործով ծագած իրավական վեճը՝ աճուրդի արդյունքների ամփոփման որոշման առոչինչ լինելը ճանաչելու մասին, նույնպես կրում է մասնավոր բնույթ:

Միաժամանակ, հաշվի առնելով, որ սույն գործով հայցի առարկան Գյումրու քաղաքապետի՝ 2011 թվականի հունիսի 10-ի թիվ 2386-Ա որոշման առոչինչ լինելը ճանաչելու պահանջն է, որպիսի հարաբերություններն ունեն մասնավոր-քաղաքացիաիրավական բնույթ՝ այնքանով, որքանով հայցի առարկայով վիճարկվող որոշումը կազմում է աճուրդի գործընթացի արդյունքների ամփոփման իրավահարաբերությունների բաղկացուցիչ մաս, ուստի սույն գործը ենթակա է ՀՀ Շիրակի մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանի քննությանը:

13. Վերոգրյալից հետևում է, որ ՀՀ Շիրակի մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանի հետևությունն այն մասին, որ թիվ ՎԴ5/0103/05/25 գործն ըստ ՀՀ Շիրակի մարզի Գյումրի համայնքի ավագանու հայցի ընդդեմ ՀՀ Շիրակի մարզի Գյումրի համայնքի ղեկավարի, երրորդ անձիք՝ ՀՀ կադաստրի կոմիտե, Ա.Գ., Ա.Հ.՝ Գյումրու քաղաքապետի՝ 2011 թվականի հունիսի 10-ի թիվ 2386-Ա որոշման առոչինչ լինելը ճանաչելու և հետևանքները վերացնելու

պահանջի մասին, ենթակա չէ ՀՀ Շիրակի մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանին, հիմնավոր չէ:

Ուստի, ՀՀ Շիրակի մարզի Գյումրի համայնքի ավագանու հայցադիմումի հիման վրա հարուցված թիվ ՎԴ5/0103/05/25 գործը ենթակա է ՀՀ Շիրակի մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանի քննությանը:

Հիմք ընդունելով վերոշարադրյալը և ղեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 26-րդ հոդվածով՝

Ո Ր Ո Շ Ե Ց Ի Ն Ք

թիվ ՎԴ5/0103/05/25 գործն ըստ ՀՀ Շիրակի մարզի Գյումրի համայնքի ավագանու հայցի ընդդեմ ՀՀ Շիրակի մարզի Գյումրի համայնքի ղեկավարի, երրորդ անձիք՝ ՀՀ կադաստրի կոմիտե, Ա.Գ., Ա.Հ.՝ Գյումրու քաղաքապետի՝ 2011 թվականի հունիսի 10-ի թիվ 2386-Ա որոշման առոչինչ լինելը ճանաչելու և հետևանքները վերացնելու պահանջի մասին, ենթակա է ՀՀ Շիրակի մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանին:

**ՀՀ ՎՃՌԱԲԵԿ
ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՆԱԽԱԳԱՀ
ԼԻԼԻԹ ԹԱԴԵՎՈՍՅԱՆ**

**ՀՀ ՎՃՌԱԲԵԿ
ԴԱՏԱՐԱՆԻ
ՎԱՐՉԱԿԱՆ ՊԱԼԱՏԻ
ՆԱԽԱԳԱՀ
ՀՈՎՍԵՓ ԲԵԴԵՎՅԱՆ**

**ՀՀ ՎՃՌԱԲԵԿ
ԴԱՏԱՐԱՆԻ
ՀԱԿԱԿՈՌՈՒՊՑԻՈՆ
ՊԱԼԱՏԻ ՆԱԽԱԳԱՀ
ԱՐԹՈՒՐ ԴԱՎԹՅԱՆ**

**ՀՀ ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ
ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ՊԱԼԱՏԻ
ՆԱԽԱԳԱՀ
ԳՈՌ ՀԱԿՈԲՅԱՆ**

**ՀՀ ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ
ՔՐԵԱԿԱՆ ՊԱԼԱՏԻ ՆԱԽԱԳԱՀ
ՀԱՄԼԵՏ ԱՍԱՏՐՅԱՆ**